

A magyarországi szikes területek gombái.

Die Pilze der ungarländischen Szikböden (Natronböden).

Írta: **Dr. Moesz Gusztáv** (Budapest).

Von: **Dr. G. v. Moesz** (Budapest).

A m. kir. Földtani Intézet 1926. évben a nyár végén és ősszel geológiai és botanikai felvételeket végeztetett a Nagy Magyar Alföld szikes területein. Ez alkalommal figyelemmel voltam a gombákra is és iparkodtam ezeket minél teljesebb számban összegyűjteni. Hasonló iparkodás vezetett ugyanekkor **Zsák Zoltánt** is, akitől több gombát kaptam meghatározás céljából. Egy-két gombát más gyűjtőktől is kaptam. Felvettem ebbe a jegyzékbe azokat a gombákat is, amelyeket az ország más szikes területein (Fejér megyében és Budapest környékén) találtam.

Igaz, hogy a rövid ideig tartó megfigyelésekből nem szabad végső következtetést levonni, mégsem hallgathatom el azt a benyomást, hogy a szikes területek gombákban nagyon szegények.

Leggyakrabban került szemem elé a *Stizice Gmelini* rozsdagombája, az *Uromyces limonii* és a *Chenopodiaceae* féléken élő *Urophlyctis pulposa*.

Több gombát azért nem lehetett meghatározni, mert a gyűjtés idejében még éretlen állapotban voltak; ezek kétségkívül tavasszal fejlesztenék ki spóráikat. Különösen mondható ez a *Scorzonera cana* egyik gombájáról, melynek sclerotiumos termőtestei tömegesen lepték el az említett növény szárait, Szunyogpusztán, nagyobb területen.

Ott, ahol a gyűjtő neve nincs feltüntetve, a gyűjtő e dolgozat szerzője.

Das königl. ungar. Geologische Institut veranstaltete im Sommer und Herbst des Jahres 1926 in den Szikgebieten des Grossen Ungarischen Tieflandes („Alföld“) geologische und botanische Aufnahmen. Bei dieser Aufmerksamkeit widmete ich auch den Pilzen volle Aufmerksamkeit, und zwar bedacht, sie in möglichst vollständiger Anzahl einzusammeln. Durch ähnliche Absicht wurde auch Dr. **Z. Zsák** geleitet, von dem ich mehrere Pilze behufs Bestimmung bekam. Auch andere Sammler trugen etwas an Pilzmaterial bei. In die gegenwärtige Aufzählung nahm ich auch jene Pilze auf, die ich auf anderen Szikgebieten des Landes (im Komitate Fejér und in der Umgebung von Budapest) fand.

Wohl kann man in Anbetracht der Kürze der Beobachtungszeit keine endgültigen Schlüsse ziehen, doch kann ich den gewonnenen Eindruck nicht verschweigen, dass die Szikgebiete an Pilzen sehr arm sind.

Am häufigsten kam mir der Rostpilz *Uromyces limonii* an *Stizice Gmelini* zu Gesicht. Mehrere Pilze konnten aus dem Grunde nicht bestimmt werden, weil sie zur Zeit des Einsammelns die Reife noch nicht erlangten.

Dort, wo der Name des Sammlers nicht erwähnt wurde, gilt als solcher der Autor dieser Arbeit.

I. Phycomycetes.

Albugo candida (Pers.) **O. Kuntze**, in fol. Coronopi procumbentis, Jánoshida et Szászberek; in foliis Lepidii cartilaginei, Kúnszentmiklós; in fol. Roripae austriacae, Jászládány; in fol. Roripae Kernerii, Jászapáti.

Albugo lepigoni (De By) **O. Kuntze**, in foliis caulibusque Spergulariae marginatae, Palicsfürdő, prope opp. Szabadka; Kelenföld, prope opp. Budapest; Kúnszentmiklós (**Degen**); Szunyogpuszta; Szentágota, (comit. Fejér).

Peronospora lepidii-sativi **Gäum.** in fol. Lepidii ruderalis, Papréti tanyák, prope opp. Kúnszentmiklós.

Peronospora leptosperma **De By.** in fol. Matricariae chamomillae, Ujszász, copiose (Leg. **Moesz et Zsák**).

Peronospora litoralis **Gäum.** in fol. vivis et languidis Atriplicis hastatae, Szunyogpuszta, copiose.

Urophlyctis pulposa (Wallr.) **Schroeter** in foliis caulibusque Atriplicis litoralis prope opp. Dévaványa et Karcag (**Zsák**); Chenopodii glauci Székestő, prope pag. Ócsa, Szunyogpuszta; Chenopodii muralis, Fűzesgyarmat (**Zsák**); Chenopodii rubri, Szabadszállás (**Jávorka**); Chenopodii urbici, Szunyogpuszta et Szászberek.

II. Ascomycetes.

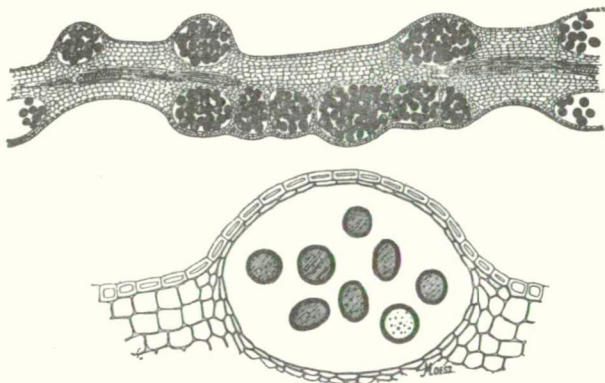
- Claviceps microcephala* (Wallr.) Tul. in ovariis Alopecuri aequalis, Szelevény, prope Szolnok (Zsák).
- Claviceps nigricans* Tul. in ovariis Heleocharidis palustris, Dévaványa (Zsák).
- Claviceps purpurea* (Fr.) Tul. in ovariis Glyceriae fluitantis, Tiszapüspöki (Zsák).
- Epichloë typhina* (Pers.) Tul. in vaginis Agrostidis albae, Újszász; Puccinelliae limosae, Újszász; Szeged: Balástya (F. Kiss).
- Erysibe polygoni* DC. in fol. Staticee Gmelini, Bezúrszék, prope pag. Sándorfalva, (Boros); Dévaványa (Zsák); Kelenföld prope opp. Budapest (Moesz, Tuzson).
- Sphaerospora trechispora* (B. et Br.) Sacc. (Syn.: Ciliaria tr. Boud.), ad terram humidam prope opp. Kúnszentmiklós (Boros).
- Sphaerotheca humuli* (DC) Burr. in fol. Taraxaci laevigati, Szeghalom (Comit. Bihar, Zsák).

III. Basidiomycetes.

Hemibasidii.

Entyloma Zsákii Moesz.

Maculis nullis; soris amphigenis, innatis, sparsis, vel gregariis, rotundatis, 0.5—0.8 mm diam., discoideis, vel pustulatis, saepe concavis, olivaceo-brunneis; sporis copiosis, globosis, 27—40 μ diam., nonnunquam ellipsoideis, 22—37 μ longis, 30—43 μ latis, brunneo-castaneis, episporio levi, 2.5 μ crasso; contentu guttulate, hyalino; conidiis nullis.

Hab. in foliis *Staticee Gmelini*, in pascuis argillosis natronatis, prope Dévaványa, Hungariae. (Leg. Dr. Z. Zsák, 22. VII. 1926.)

Erklärung der Abbildung. Oben: Durchschnitt des Blattes durch die Sporenlager 50-mal vergr.; unten: Durchschnitt eines Sporenlagers, 200-mal vergrößert.

Tilletia controversa J. Kühn, in ovariis Agropyri repentis, Sándorháza: Bezúrszék, in apricis salsis. (Pénzes).

Uredinales.

- Aecidium muscari* Linh. in fol. Muscari racemosi, Nagyszék, prope opp. Szeged. (Gyórfy).
- Melampsora euphorbiae-Gerardiana* W. Müller in fol. caulibusque Euphorbiae acuminatae, Kúnszentmiklós et Jánoshida.
- Phragmidium potentillae* (Pers.) Karst. in foliis Potentillae arenariae, Szunyog puszta, Potentillae argenteae, Gyoma, Karcag et Püspökladány (Zsák); Szászberek; Potentillae patulae, Szászberek.
- Puccinia bupleuri-falcati* (DC) Winter in foliis caulibusque Bupleuri tenuissimi, Kelenföld (Sósfürdő) prope opp. Budapest.
- Puccinia coronifera* Kleb. f. sp. agrostis Erikss. in fol. Agrostidis albae, Pötöle puszta (Comit. Fejér). — f. sp. alopecuri Erikss. in fol. Alopecuri pratensis, Szászberek et Újszász. — f. sp. lolii (Niels.) Erikss., in fol. Lolii perennis, Szászberek.
- ? *Puccinia extensicola* Plowr., in fol. Asteris pannonicum. Aecidium. Nagyláng, (Comit. Fejér, 20. V. 1923).
- Bár a *Carex extensa* Good., melyen e rozsdagomba uredója és teleutója él, Nagyláng vidékén nem fordul elő, mégis úgy gondolom, hogy az *Aster pannonicus* aecidiuma a *Puccinia extensicola* Plowr.-hoz tartozik.
- Obzwar *Carex extensa* Good., auf welcher sich die Uredo- und Teleutosporen dieses Rostpilzes entwickeln, in der Gegend von Nagyláng nicht wächst, denke ich dennoch, dass das Aecidium auf *Aster pannonicus* zur *Puccinia extensicola* Plowr. gehört.
- Puccinia festucae* Plowr., uredosporae in foliis Festucae pseudovinae, Jánoshida et Szászberek.
- Puccinia graminis* Pers. in fol. Poae angustifoliae, Szászberek, — f. sp. secalis Erikss. et Henn., in fol. Agropyri repentis, Szászberek et Újszász.
- Puccinia peucedani-parisiensis* (DC) Lindr. in fol. Peucedani officinalis, Bessenzög.
- Puccinia phragmitis* (Schum.) Koern., in fol. Phragmitis communis, Bugyi, Fülöpszállás (Pénzes).
- Puccinia podospermi* D. C. Aecidium in fol. Scorzonerae canae, Püspökladány, in pascuis natronatis (Pénzes).
- Puccinia silvatica* Schroeter, in scapis Taraxaci officinalis. Aecidium. Újszász.
- Puccinia taraxaci* (Rebent.) Plowr., in fol. Taraxaci bessarabici, Jászapáti.
- Puccinia thesii* (Desv.) Chaill. Aecidium in fol. Thesii ramosi, Püspökladány in pascuis natronatis. (Pénzes).
- Uromyces limonii* (DC.) Lév., in fol. Staticee Gmelini, Újszász, Szászberek, Bessenzög, Bugyi, Szunyog puszta, Erdőtelek (Comit. Heves), Felsőszentiván et Pötöle puszta (Comit. Fejér), Kelenföld, prope opp. Budapest. — Dévaványa (Zsák); Szőkehalom, prope opp. Orosháza (Gyórfy).

Uromyces loti **Blytt** in fol. *Loti tenuifolii*; Kelenföld, prope Budapest.

Uromyces ononidis **Pass.** in fol. *Ononidis spinosae*, Pusztamérge, prope opp. Szeged, (**Györffy et Kol**).

Uromyces polygoni (**Pers.**) **Fuckel**, in fol. *Polygoni avicularis*, Gyékénytő, prope opp. Kúnszentmiklós, Újszász.

Uromyces scirpi (**Cast.**) **Burr.** in fol. *Bolboschoeni maritimi*, Peszér—Adaes et Kúnszentmiklós.

Hymenomycetinae.

Collybia stipitaria (**Fr.**) **Gillet** ad stipites graminum, Túrkeve (**Zsák**).

Lepiota excoriata (**Schaeff.**) **Quélet**, in pascuis natronatis Pötöle puszta (Com. Fejér).

Marasmius oreades (**Bolt.**) **Fries**, in pascuis argillosis natronatis, Körösladány, (**Zsák**); Szászberek.

Panaeolus phalaenarum (**Bull.**) **Fries**, in fimo in pascuis, argillosis, natronatis, Füzesgyarmat; (**Zsák**), Bogárosdülő, prope opp. Dévaványa (**Zsák**).

Psalliota campestris (**L.**) **Fr.** in pascuis natronatis, Pötöle puszta.

Gasteromycetes.

Bovista plumbea **Pers.** in pascuis argillosis, natronatis, Kétegyháza (**Boros**).

Lycoperdon furfuraceum **Schaeff.** in pascuis argillosis, natronatis, Tiszainoka. (**Zsák**).

IV. Fungi imperfecti.

Sphaeropsidales.

Ascochyta chenopodii (**Karst.**) **Died.** in fol. *Atriplicis hastatae*, Szunyog puszta.

Cicinnobolus Cesatii **De By.** in hyphis *Erysibes polygoni parasitans*, in fol. *Statice Gmelini*, Dévaványa (**Zsák**).

Coniothyrium olivaceum **Bon.** var. *ononidis Allescher*, in caulibus emortuis *Ononidis spinosae*, Újszász.

Darlucia filum (**Biv.**) **Cast.** in soris *Uromycetis limonii* (*Statice Gmelini*), Újszász, Bugyi, Szunyog puszta; Dévaványa (hic leg. **Zsák**); in soris *Uromycetis scirpi* (*Bolboschoenus maritimus*), Kúnszentmiklós; in soris *Pucciniaephragmitis*, Bugyi; in soris *Pucciniaefestucae*, Szászberek.

Phomopsis subordinaria (**Desm.**) **Trav.** in scapis siccis *Plantaginis tenuiflorae*, Apaj puszta, prope opp. Kúnszentmiklós.

Hyphomycetes.

Cercospora chenopodii **Fresen.** in fol. *Chenopodii urbici*, Szászberek.

Cercospora dubia (**Riess**) **Winter** in fol. *Atriplicis hastatae*, Szunyog puszta.

Fusicladium pirinum (**Lib.**) **Fuckel**, in fol. *Piri pirasteris*, in pascuis natronatis, Tiszaug. (**Zsák**).

Stilbella erythrocephala (**Ditm.**) **Lindau.**, ad terram loci Nagyszék, prope pag Kiskúndorozsma (**Györffy**).

